

POLITYKA OCHRONY WYCHOWANKÓW PRZED KRZYWDZENIEM I ZAPEWNIENIA IM BEZPIECZEŃSTWA W PLACÓWCE WSPARCIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY „BAZA”

Preambuła

Zasadą obowiązującą pracowników Placówki Wsparcia dla Dzieci Młodzieży „Baza” jest podejmowanie działań mających na celu ochronę godności dziecka i poszanowanie jego praw. Każdy pracownik zobowiązany jest dbać o prawidłowy rozwój dzieci i przestrzegać zarządzeń i procedur określonych w niniejszym dokumencie. Pracownik Placówki, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych oraz swoich kompetencji.

Rozdział I

Objaśnienie terminów

1. **Pracownik Placówki** - osoba zatrudniona w danej Placówce na umowę o pracę lub umowę zlecenie. W skład pracowników Placówki, wchodzi również pełnoletni praktykanci i wolontariusze, z pominięciem osób skierowanych do pracy w ramach prac społecznie użytecznych, którzy nie mają bezpośredniego kontaktu z dziećmi.
2. **Dziecko**, w rozumieniu ustawy, to każda istota ludzka od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności.
3. **Wychowanek** - każde dziecko uczęszczające do Placówki Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży „Baza”.
4. **Opiekun dziecka** - osoba mająca uprawnienia do sprawowania opieki nad dzieckiem (z reguły jest nim rodzic lub opiekun prawny, może być nim także opiekun zastępczy).
5. **Krzywdzenie dziecka** - wszelkie działania karalne lub zabronione wyrządzone na szkodę dziecka przez drugą osobę (rówieśnika, członka rodziny, pracownika Placówki lub inną osobę dorosłą), a także zagrożenie dobra dziecka poprzez zaniedbywanie (emocjonalne lub/i materialne) oraz doprowadzania do tego, że jest ono świadkiem przemocy.
6. **Rodzaje przemocy stosowanej wobec dziecka:**
 - **Przemoc fizyczna** – każda celowa forma przymusu lub przemocy, która prowadzi do zadawania bólu, urazu fizycznego albo wiąże się z ryzykiem takiego urazu jak np.: popychanie, szturchanie, ściskanie za szyję, zatykanie ust, kopanie, bicie, szczypanie itp.
 - **Przemoc psychiczna/emocjonalna** – przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a drugą osobą, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Celowe ośmieszanie, zawstydzanie i upokarzanie samego dziecka bezpośrednio lub przekazywanie negatywnego obrazu dziecka innym np.: przezywanie, porównywanie do rzeczy, które powszechnie budzą obrzydzenie lub nie są lubiane, odsuwanie od grupy

rówieśniczej (nie przyjmowanie do zabawy, niechęć do stania w parze z takim dzieckiem lub siedzenia obok niego), krytykowanie wyglądu i prac dziecka, krzyczenie na dziecko, straszenie, stosowanie szantażu (np. „nie zaproszę cię na urodziny”, „nie będę cię lubić”) itp.

- **Wykorzystywanie seksualne** – przemoc naruszająca intymność dziecka: zachowania z kontaktem fizycznym (penetracja lub dotykanie intymnych części ciała, zachowania „pseudoseksualne”) i zachowania bez kontaktu fizycznego (ekshibicjonizm, włączanie w oglądanie lub produkcję pornografii, werbalne molestowanie, podglądanie).
- **Zaniedbanie (emocjonalne i materialne)** – niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka lub/i nierespektowanie jego podstawowych praw przez osoby zobowiązane do opieki, ochrony i wychowania.

6. **Formy krzywdzenia dziecka dzieli się ze względu na czas trwania przemocy na:**

- Przemoc krótkotrwałą – sporadyczne krzywdzenie;
- Przemoc długotrwałą – przewlekłe, powtarzające się nękanie.

7. **Objawy krzywdzenia dzieci** – każda zauważalna zmiana w zachowaniu dziecka, inne zachowanie niż do tej pory.

Objawy specyficzne:

- **W przypadku przemocy fizycznej:** podrapania, skaleczenia, rany różnego rodzaju, blizny, siniaki, poparzenia ślady po oparzeniach, złamania, urazy głowy, urazy narządów wewnętrznych, Zespół Munchausena (nieprzypadkowe zatrucia, duszenie, chemiczne krzywdzenie) itp.
- **W przypadku przemocy psychicznej:** odrzucenie emocjonalne, obwinianie, tworzenie sojuszu z dzieckiem przeciwko drugiemu rodzicowi, nadmierne oczekiwania wobec dziecka, chorobliwa nadopiekuńczość, wyzwiska, groźby, poniżanie, deprecjonowanie osiągnięć itp.
- **W przypadku wykorzystywania seksualnego dziecka:** choroby przenoszone drogą płciową, niewyjaśnione urazy genitaliów i odbytu, zakażenia dróg moczowych.
- **W przypadku zaniedbywania:** niedostarczanie dziecku odpowiedniego pożywienia, schronienia lub ubioru; brak opieki i ochrony dziecka, narażanie jego zdrowia i życia; niezapewnienie dziecku dostępu do opieki medycznej i leczenia; zaniedbanie potrzeb emocjonalnych dziecka.
- **W przypadku dziecka będącego świadkiem przemocy** występują objawy niespecyficzne.

Objawy niespecyficzne:

- Regres w rozwoju i funkcjonowaniu dziecka;
- Izolowanie się, apatia, wejście w rolę ofiary, poczucie winy;
- Trudności w uczeniu się;

- Zachowania autodestrukcyjne (samookaleczenia, próby samobójcze);
- Zachowania agresywne;
- Lęk, depresja;
- Uzależnienia;
- Zachowania ryzykowne i aspołeczne;
- Zaburzenia snu, zaburzenia odżywiania;
- Moczenie się, zanieczyszczanie;
- Zahamowania rozwoju fizycznego, spadek wagi;
- Nadmierna seksualizacja, problematyczne zachowania seksualne.

8. **Czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka** - wszelkie czynniki zwiększające prawdopodobieństwo, iż dziecko doświadczy intencjonalnego lub nieintencjonalnego krzywdzenia, nieodpowiednich dla niego oddziaływań, które mogą spowodować zaburzenia w przebiegu jego rozwoju.

9. **Zgoda rodzica** oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka. W przypadku braku porozumienia między rodzicami należy poinformować rodziców o konieczności zgłoszenia i rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinno-opiekuńczy.

10. **Dane osobowe dziecka** to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

Rozdział II

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia wychowanka Placówki

1. Pracownicy Placówki posiadają wiedzę na temat czynników ryzyka krzywdzenia dzieci oraz rozpoznawania przemocy wobec dziecka i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają na nie uwagę.

2. Rozpoczynając pracę w Placówce wszyscy członkowie personelu, w tym wolontariusze, stażyści oraz praktykanci przechodzą szkolenie w zakresie ochrony dzieci obejmujące zapoznanie z obowiązującą w placówce Polityką Ochrony Wychowanków oraz otrzymują pisemną informację dotyczącą identyfikacji symptomów krzywdzenia dzieci (Załącznik nr 1, 2 Polityki Ochrony Wychowanków) oraz zasad zapewniających bezpieczne relacje między wychowankiem a personelem Placówki i zachowań niedozwolonych wobec wychowanka (Załącznik nr 3 Polityki Ochrony Wychowanków).

3. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka krzywdzenia, pracownicy podejmują stosowną interwencję: rozmowa z rodzicami, przekazanie informacji na temat dostępnej oferty wsparcia i motywowanie do szukania dla siebie pomocy (Karta Kontaktów z Rodziną - Załącznik nr 7 Dokumentacji Wychowanka).

4. Pracownicy monitorują sytuację i dobrostan dziecka.

Rozdział III

Procedury postępowania w przypadku krzywdzenia dziecka przez rówieśników

I. W przypadku jednorazowego incydentu (bez obrażeń)

1. Wychowawca będący świadkiem zdarzenia lub po uzyskaniu informacji o nim informuje o zdarzeniu kierownika Placówki.
2. Kierownik lub wychowawca powiadamia rodziców obu stron konfliktu o zaistniałej sytuacji organizuje spotkanie w Placówce.
3. Kierownik wspólnie z psychologiem i/lub wychowawcą prowadzą rozmowę z rodzicami i wychowankami w celu wyjaśnienia przyczyn i przebiegu sytuacji oraz ustalenia konsekwencji czynu i ewentualnej formy zadośćuczynienia poszkodowanemu.
4. Wpis z przeprowadzonej rozmowy zamieszcza się w dokumentacji wychowanka (Karta Rozmów z Dzieckiem, Karta Rozmów z Rodziną, Karta Rozmów z Instytucjami, Protokół Zespołu do Spraw Oceny Sytuacji Dziecka).
5. W uzasadnionych przypadkach kierownik Placówki po uprzednim zawiadomieniu o tym fakcie rodziców wychowanków, podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.
6. W stosunku do wychowanka - sprawcy zajścia zastosowane zostają kary przewidziane w Regulaminie Organizacyjnym Placówki rodzaju konsekwencji decyduje Zespół Wychowawczy w składzie Kierownik, psycholog, wychowawca.
7. W szczególnych przypadkach, w celu ustalenia ostatecznej wersji wydarzeń można wykorzystać istniejące zapisy monitoringu (Placówka przy ul Katowickiej 229).

II. W przypadku powtarzających się incydentów (lub niosących poważne obrażenia):

1. Wychowawca będący świadkiem zdarzenia lub po uzyskaniu informacji o nim udziela poszkodowanemu pierwszej pomocy, w razie konieczności wzywa pogotowie ratunkowe Następnie informuje o zdarzeniu kierownika Placówki.
2. Kierownik lub wychowawca powiadamia rodziców obu stron konfliktu o zaistniałej sytuacji i organizuje spotkanie w Placówce.
3. Kierownik wspólnie z psychologiem i (lub) wychowawcą prowadzą rozmowę z rodzicami i wychowankami w celu wyjaśnienia przyczyn i przebiegu sytuacji oraz ustalenia konsekwencji czynu i ewentualnej formy zadośćuczynienia poszkodowanemu.
4. Wpis z przeprowadzonej rozmowy zamieszcza się w dokumentacji wychowanka (Karta Rozmów z Dzieckiem, Karta Rozmów z Rodziną, Karta Rozmów z Instytucjami, Protokół Zespołu do Spraw Oceny Sytuacji Dziecka).
5. W uzasadnionych przypadkach kierownik Placówki po uprzednim zawiadomieniu o tym fakcie rodziców wychowanków, podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

6. W stosunku do wychowanka - sprawcy zajścia zastosowane zostają kary przewidziane w Regulaminie Organizacyjnym Placówki. O rodzaju konsekwencji decyduje Zespół Wychowawczy w składzie: kierownik, psycholog, wychowawca.

7. W szczególnych przypadkach, w celu ustalenia ostatecznej wersji wydarzeń można wykorzystać istniejące zapisy monitoringu (Placówka przy ul Katowickiej 229).

8. W przypadku wychowanka przejawiającego poważne problemy emocjonalne, które przejawiają się częstymi zachowaniami agresywnymi (agresja słowna, psychiczna, fizyczna) Placówka proponuje rodzicom wychowanka zgłoszenie się po pomoc do poradni psychologiczno-pedagogicznej bądź do specjalistów (psycholog dziecięcy, psychiatra dziecięcy) w celu diagnozy i ewentualnego leczenia zaburzeń.

III. W celu pełniejszego zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia wychowankom Placówki, w momencie zapisu dziecka do Placówki, Kierownik Placówki zwraca się do rodziców/opiekunów o wyrażenie stosownej zgody (Załącznik nr 8 Polityki Ochrony Wychowanków).

Rozdział IV

Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka w rodzinie

1. W przypadku dostrzeżenia objawów występowania przemocy fizycznej, psychicznej lub/i zagrożenia dobra wychowanka – przeprowadzenie rozmowy z dzieckiem na osobności w miejscu, w którym czuje się ono bezpiecznie. Rozmowę przeprowadza pracownik Placówki, którego dziecko obdarza zaufaniem.

- Sporządzenie notatki służbowej i poinformowanie Kierownika Placówki o zaistniałej sytuacji.
- Szczególne uwrażliwienie pracowników placówki na obserwację wyglądu, samopoczucia i zachowania dziecka.
- Konsultacje z psychologiem (Karta Kontaktów z Psychologiem).
- Indywidualna rozmowa wychowawcy z rodzicem/ opiekunem. W uzasadnionym przypadku w obecności psychologa oraz Kierownika Placówki (Karta Kontaktów z Rodziną – Załącznik nr 7 Dokumentacji Wychowanka).
- Objęcie wychowanka indywidualnym wsparciem psychologa Placówki.
- Monitorowanie działań wspierających dziecko oraz jego wyglądu, samopoczucia i zachowania.
- W przypadku podejrzenia przestępstwa popełnionego na szkodę dziecka złożenie zawiadomienia na policję lub do prokuratury (obowiązek wynika z art. 304. K.P.K.).
- Monitorowanie sytuacji wychowanka.

2. W przypadku zagrożenia dobra wychowanka lub/i podejrzenia przestępstwa popełnionego na jego szkodę, jeśli dostrzega się brak współpracy z rodzicami/opiekunami lub jeśli zauważa się niewłaściwe wykonywanie władzy rodzicielskiej należy złożyć wniosek do sądu rodzinnego (na mocy art. 572 K.P.C.).

3. W przypadku wychowanka objętego już nadzorem instytucji świadczących pomoc na rzecz dzieci, Kierownik Placówki zobowiązany jest poinformować stosowne instytucje (Karta Kontaktów z Instytucjami – Załącznik nr 8 Dokumentacji Wychowanka).

Rozdział V

Procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia wychowanka przez pracownika Placówki

1. Osoba będąca świadkiem sytuacji krzywdzenia wychowanka powiadamia o tym fakcie Kierownika Placówki.

2. Kierownik Placówki przeprowadza indywidualną rozmowę z pracownikiem, w celu ustalenia okoliczności zdarzenia. Sporządza się Protokół z Ustaleń, w tym rozwiązania mające na celu powstrzymanie dalszego krzywdzenia dziecka (Załącznik nr 5 Polityki Ochrony Wychowanków).

3. Kierownik Placówki przeprowadza indywidualną rozmowę z pokrzywdzonym dzieckiem i jego rodzicami/opiekunami, ewentualnie z psychologiem, o zaistniałym zdarzeniu. (Karta Rozmów z Dzieckiem – Załącznik nr 6 Dokumentacji Wychowanka, Karta Rozmów z Rodziną – Załącznik nr 7 Dokumentacji Wychowanka).

4. Jeżeli wymaga tego sytuacja, opracowuje się Indywidualny Plan Wsparcia (Załącznik nr 5 Dokumentacji Wychowanka) w celu zapewnienia mu bezpieczeństwa oraz wsparcia przez Placówkę (Karta Kontaktów z Instytucjami – Załącznik nr 8 Dokumentacji Wychowanka).

5. Kierownik Placówki wdraża postanowienia protokołu ustaleń i monitoruje ich realizację.

6. W przypadku braku pozytywnych działań ze strony osoby krzywdzącej wychowanka, Kierownik Placówki informuje o zaistniałej sytuacji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, w celu podjęcia działań wynikających z Kodeksu Pracy.

7. Jeżeli pracownik dopuszcza się przestępstwa na szkodę dziecka Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej niezwłocznie powiadamia o tym fakcie Policję lub/i Prokuraturę (art. 304 KPK).

8. Osoba będąca świadkiem krzywdzenia wychowanka przez Kierownika Placówki powiadamia o tym fakcie bezpośrednio Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach.

Rozdział VI

Zasady ochrony danych osobowych wychowanka

Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych oraz Rozporządzenie Unijne z dnia 25 maja 2018 r. RODO.

- Pieczę nad dokumentami zawierającymi dane osobowe dzieci sprawuje Kierownik i pracownicy Placówki zgodnie z uprawnieniami.
- Dane osobowe wychowanka są przetwarzane, zgodnie z zadaniami wynikającymi z Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r.
- Dane osobowe wychowanka są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.
- Dane osobowe wychowanków wykorzystywane są wyłącznie zgodnie z przeznaczeniem, do którego zostały udostępnione.
- Pracownicy Placówki, wolontariusze mają obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych wychowanka, które przetwarzają oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczania danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
- Pracownicy Placówki mogą wykorzystać informacje o wychowanku w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem jego anonimowości oraz w sposób uniemożliwiający jego identyfikację.
- Pracownicy Placówki nie udostępniają przedstawicielom mediów informacji o wychowanku ani o jego rodzicach/opiekunach oraz nie doprowadzają do kontaktów mediów z wychowankami bez zgody jego rodzica/opiekuna prawnego.
- Rodzicom/opiekunom wychowanka przysługuje wgląd do danych osobowych ich dziecka z możliwością ich zmiany.
- Szczegółowe zasady ochrony danych osobowych ujęte są w Polityce Ochrony Danych Osobowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach.

Rozdział VII

Zasady ochrony wizerunku dziecka

1. Placówka zobowiązuje się do chronienia wizerunku wychowanka.
2. Pisemną zgodę dotyczącą udostępniania wizerunku wychowanka wyrażają rodzice w momencie zapisu dziecka do placówki (Załącznik nr 2 Dokumentacji Wychowanka).
3. Brak podpisanej zgody jest równoznaczny z nieupublicznianiem wizerunku wychowanka.
4. Jeśli wizerunek wychowanka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica/opiekuna prawnego na utrwalanie jego wizerunku nie jest wymagana.

5. Wytyczne dotyczące utrwalania i publikowania wizerunku wychowanków:

- Wszystkie dzieci muszą być ubrane.
- Wszelkie podejrzenia i problemy dotyczące nieodpowiednich wizerunków dziecka należy zgłaszać Kierownikowi Placówki.
- Należy używać tylko imion dzieci, nie ujawniać zbyt dużo szczegółów dotyczących zainteresowań dziecka lub jego miejsca zamieszkania.

Rozdział VIII

Zasady dostępu wychowanków do Internetu oraz ich ochrony przed szkodliwymi treściami

1. Na terenie Placówki dostęp wychowanka do Internetu możliwy jest wyłącznie pod nadzorem wychowawcy, który czuwa nad bezpieczeństwem korzystania dziecka z Internetu. Wychowawca ma obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.
2. Korzystanie z komputerów i internetu odbywa się w celach: edukacyjnych, rozrywkowych (gry i strony bez przemocy i innych niewłaściwych treści, zakaz korzystania z portali społecznościowych). O celu i czasie korzystania z internetu zawsze decyduje wychowawca dostosowując go do wieku, możliwości i potrzeb dziecka.
3. Korzystanie z urządzeń elektronicznych nie stosuje się jako nagrody lub formy uspokojenia dziecka, a zakazu korzystania jako kary.
4. W Placówce obowiązuje całkowity zakaz korzystania z telefonów, smartwatchy oraz innych nośników dźwięku i obrazu. Wychowanek deponuje przyniesiony sprzęt w momencie przyścia do Placówki i odbiera na zakończenie zajęć.

Rozdział IX

Zasady bezpiecznych relacji pracownik Placówki – wychowanek

1. W trakcie bezpośredniego kontaktu z wychowankiem pracownicy Placówki:
 - Zobowiązani są do odnoszenia się z szacunkiem do dziecka wydając mu polecenia rzeczowo, jasno i konkretnie.
 - Traktują każde dziecko indywidualnie, starając się rozumieć jego potrzeby i wspomagając jego możliwości.
 - Ich stosunek do dziecka cechuje: życzliwość, wyrozumiałość i cierpliwość, a jednocześnie stanowczość i konsekwencja w stosowaniu ustalonych kryteriów wymagań.
 - Są zobowiązani do obiektywizmu, bezstronności i sprawiedliwości w traktowaniu każdego dziecka bez względu na okoliczności.
2. Stosując wobec wychowanka system kar i nagród pracownik pamięta, że:

- System kar i nagród ma na celu wzmacnianie pozytywnych zachowań i eliminowanie negatywnych oraz regulację funkcjonowania grupy.
- Kary i nagrody są stosowane z uwzględnieniem praw dziecka i poszanowaniem godności.
- Nagrodę stanowi: pochwała indywidualna, nagroda rzeczowa, pochwała na tle grupy, pochwała przed rodzicem.
- Kara jest naturalną konsekwencją nieodpowiedniego zachowania dziecka. Karę stanowi: odsunięcie od zabawy, zmiana aktywności, zwrócenie uwagi, odebranie przywileju, zawieszenie dziecka.
- Niedopuszczalne są kary: cielesne (szarpanie, bicie, popychanie), słowne (wyzywanie, wyśmiewanie), zmuszanie, negowanie uczuć.
- W każdej sytuacji dziecko informowane jest o konsekwencji nieodpowiedniego zachowania.

Rozdział X

Monitoring stosowania Polityki Ochrony Wychowanków Przed Krzywdzeniem

1. Wszyscy pracownicy Placówki podpisują oświadczenie mówiące o zapoznaniu się z Polityką Ochrony Wychowanków i przyjęciem jej do realizacji (Załącznik nr 1 Polityki Ochrony Wychowanków).
2. Placówka monitoruje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci.
3. Każdy z pracowników lub pełnoletnich wolontariuszy i praktykantów, w momencie podjęcia pracy, podpisuje oświadczenie o niekaralności (Załącznik nr 7 Polityki Ochrony Wychowanków) oraz jest sprawdzany w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym.
4. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie realizacji Polityki Ochrony Wychowanków jest Kierownik Placówki.
5. Kierownik Placówki przeprowadza, co roku ankietę monitorującą poziom realizacji Polityki, a wnioski przedstawia pisemnie Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach (Załącznik nr 4 Polityki Ochrony Wychowanka).
6. Każdy pracownik może zgłaszać zmiany do Polityki i wskazywać naruszenie Polityki w Placówce.
7. Kierownik Placówki wprowadza niezbędne zmiany do Polityki i przedstawia je pracownikom.

Przepisy końcowe

1. Polityka wchodzi w życie z momentem jej ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje poprzez osobiste zaznajomienie się z Polityką przez pracowników Placówki oraz podpisanie oświadczeń (Załącznik nr 6 Polityki Ochrony Wychowanków))
3. Dokument jest udostępniony rodzicom poprzez stronę internetową Placówki.